

ממצאי סקר בנושא:

תפיסת המחקר בתחום המש"ה - בעיני בעלי תפקידים ברשויות המקומיות

מוגש ע"י מכלול

יחידת הערכה ומחקר

קרן שלם



**מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות**

חוקרת ראשית: ד"ר עדי לוי-ורד

עוזרת מחקר: גב' נגה חן

שותפה לביצוע הסקר:

שרון גנות, מנהלת ידע ושותפויות, קרן שלם.

יוני, 2019

קרן שלם/2019/257

תוכן עניינים

3	הקדמה
3	מתודולוגיה
3	א. סוג המחקר ומטרתו
3	ב. כלי המחקר
4	ג. אופן איסוף הנתונים
4	ד. אוכלוסייה ומדגם
5	ממצאים
5	1. תפיסת המשיבים את תרומת המחקר בתחום המש"ה
5	א.1 כלל המשיבים
5	ב.1 תפיסת המשיבים את תרומת המחקר בתחום המש"ה לפי סוג רשות
6	ג.1 תפיסת המשיבים את תרומת המחקר בתחום המש"ה לפי סוג החברה ברשות
7	2. הסכמה להיות שותפים בליווי מחקר
7	א.2 כלל המשיבים
7	ב.2 מידת ההסכמה של המשיבים להיות שותפים בליווי מחקר לפי סוג החברה (יהודית/ערבית)
8	3. התעדכנות במחקרים חדשים בתחום המש"ה
8	א.3 כלל המשיבים
8	ב.3 מידת ההתעדכנות במחקרים חדשים בתחום המש"ה לפי סוג חברה
	4. מענה המשיבים על השאלה "האם תחום המחקר (הספציפי) עשוי לסייע בלמידה ושיפור
9	השירותים עבור אנשים עם מש"ה?"
9	א.4 כלל המשיבים בכל התחומים שהוצגו
10	ב.4 בדיקת ההבדלים בין תשובות הנחקרים לפי סוג החברה (יהודית/ערבית)
10	ג.4 בדיקת ההבדלים בין תשובות הנחקרים לפי סוג הרשות (עירייה/מ.מ./מ.א.)
	5. נושאי מחקר נוספים אשר לדעת המשיבים כדאי לחקור ועשויים לסייע לרשות בפיתוח
11	שירותים או בקבלת החלטות
14	ממצאים עיקריים, מסקנות והמלצות להמשך
16	נספחים
16	נספח 1: שאלות הסקר
17	נספח 2: רשימת הרשויות שלקחו חלק בסקר
	נספח 3: תשובות המשתתפים על שאלת תרומת נושאי המחקר השונים (האם הנושא עשוי לעניין ולסייע
19	בלמידה ושיפור השירותים המוענקים לאנשים עם מוגבלות שכלית?)

הקדמה

סקר זה נולד מתוך מחקר איכותני רחב היקף ביוזמתה של קרן שלם ([ראה קישור](#)), אשר ניסה עסק במידת התרומה, האימפקט ו/או האפקטיביות של השקעת הקרן לאורך שנים בתחום המחקר, וכן תרומתם של המחקרים בהם היא תמכה בתחום המוגבלות השכלית. במסגרת המחקר נערך מיפוי של המחקרים שהובאו לדיון בפני וועדת המחקר של קרן שלם במהלך השנים, בהיבטים שונים כגון: תכנים ונושאים, תקציב, חוקרים, כמות האזכורים של המחקרים בתמיכתה ועוד. כמו כן, נערכו ראיונות עומק עם מומחים ובעלי עניין כדי לקבל תמונה על תפיסותיהם לגבי תרומת מחקרים אלו וכן לגבי תפיסת עצם התמיכה במחקר כאחד מתפקידיה של הקרן.

בעקבות ממצאי המחקר, נערך מפגש חשיבה מקצועי עם השותפים לדרך, ובו דנו בשאלות אחדות שהקרן סימנה לקראת תיקוף ועדכון מדיניותה בנושא התמיכה במחקר. במפגש זה הועלתה ההצעה לערוך סקר בקרב אנשי המקצוע בלשכות הרווחה והשירותים החברתיים בכלל הרשויות בארץ, על מנת ללמוד מהם על הצרכים למחקרים יישומיים שיוכלו לשרתם בצורה מיטבית, ולשפר את איכות השירות הניתן לאנשים עם מוגבלות שכלית והסובבים אותם.

מסמך זה מציג את ממצאי הסקר שנערך ברבעון הראשון של שנת 2019.

מתודולוגיה

א. מטרת הסקר

מטרתו של סקר קצר וכמותי (ברובו) זה היא ללמוד על צרכי הרשויות בהיבט המחקרי. כלומר, אלו תחומי מחקר עשויים לעניין את נציגי הרשויות המקומיות, לסייע או לתרום בשיפור השירותים הניתנים לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברשות.

ב. שאלון הסקר

שאלון מקוון וקצר שנשלח לבעלי תפקידים ברשויות המקומיות שימש לצורך איסוף הנתונים (ראה [קישור לשאלון המקוון](#), או לחילופין ראה נספח 1).

השאלון כולל 4 שאלות סגורות ושאלה אחת פתוחה:

1. שתי שאלות סגורות לדירוג (על סולם בין 4 דרגות מ'כלל לא' ועד 'במידה רבה') לגבי מידת תרומת ממצאי המחקרים בתחום המש"ה לשדה העבודה עם אוכלוסייה זו, וכן לגביי מידת ההתעדכנות במחקרים חדשים בתחום.

2. למשיבים הוצגה רשימה של 11 תחומים אשר נחקרו בעשור האחרון על ידי חוקרים אשר קיבלו את תמיכת קרן שלם. המשיבים התבקשו לסמן (כן/לא) לגבי כל תחום מחקר, האם הוא עשוי לעניין ולסייע בלמידה ושיפור השירותים שהם מעניקים לאנשים עם מוגבלות שכלית. בנוסף, נשאלו המשיבים האם היו מוכנים (כן/לא) להיות שותפים וללוות מחקר.
3. לבסוף, הוצגה שאלה פתוחה המזמינה את המשיבים להציע תחומי מחקר נוספים, בנוסף לאלו שהוצגו, שבעיניהם כדאי לחקור על מנת לסייע לרשות בפיתוח שירותים ובקבלת החלטות.

ג. אופן איסוף הנתונים

הסקר לבעלי התפקידים ברשויות המקומיות נשלח באמצעות פנייה להשתתפות באמצעות המייל. הסקר הועבר באופן מקוון באמצעות גוגל-פורם. הנתונים נאספו ונותחו על ידי צוות יחידת מכלול.

ד. אוכלוסייה ומדגם

בסקר השתתפו 122 בעלי תפקידים ברשויות המקומיות: מנהלי תחום רווחה, מנהלי תחום שיקום ונכויות, מנהלי אגף, מרכזי תחום מש"ה, עו"ס תחום מש"ה. (הסקר נשלח ל- 507 בעלי תפקידים כך שאחוז ההשבה הוא כ-24%). את התפלגות המענה מסוגי הרשויות השונות (עירייה/מועצה מקומית/מועצה אזורית) בחלוקה לסוג החברה (יהודית/ערבית) ניתן לראות בלוח 1 להלן (כל רשות נספרה פעם אחת בלבד, גם אם מספר אנשים השיבו מאותה הרשות):

לוח 1: התפלגות הרשויות לפי סוג החברה

סה"כ	סוג הרשות			
	מ. מקומית	מ. אזורית	עיר	
64 (76.2%)	7	16	41	חברה יהודית
20 (23.8%)	16	1	3	חברה ערבית
84	23 (27.4%)	17 (20.2%)	44 (52.4%)	סה"כ

החברה הערבית כוללת בתוכה גם את החברה הדרוזית והחברה הבדואית

הרשויות בהן השיבו יותר מאדם אחד, הן: עיריית אשדוד (5), עיריית חיפה (3), עיריית רהט (3), עיריית רמלה (3), עיריית בית שאן (3), עיריית קריית גת (3), עיריית בת ים (2), עיריית טבריה (2), עיריית נס ציונה (2), עיריית פתח תקווה (2), עיריית דימונה (2), עיריית כרמיאל (2), עיריית נתניה (2), עיריית רעננה (2), עיריית קריית מלאכי (2), עיריית צפת (2), עיריית אשקלון (2), עיריית בני ברק (2), מ.א. דרום השרון (2), מ.א. מרום הגליל (2), מ.א. מעלה יוסף (2), מ.מ. כפר מנדא (2), לפירוט שמות הרשויות ומאפייניהם שלקחו חלק בסקר, ראה נספח 2 בסוף המסמך.

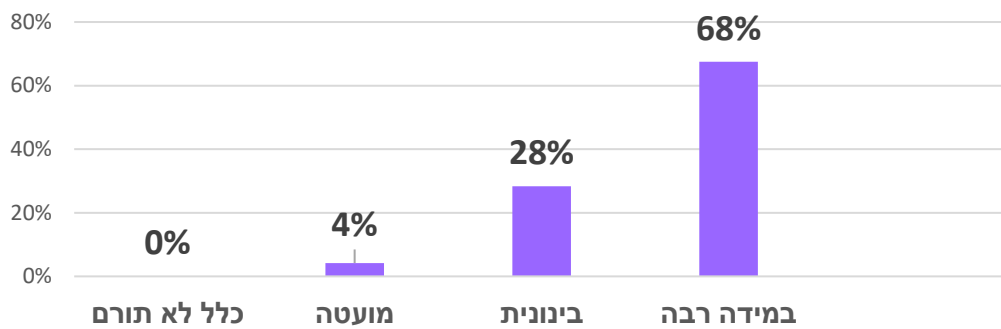
ממצאים

1. תפיסת המשיבים את תרומת המחקר בתחום המש"ה

א. כלל המשיבים

בתרשים 1, מופיעה התפלגות (ב- % , מתוך 120 משיבים) של תשובות כלל המשיבים על שאלת מידת התרומה של המחקר בתחום המש"ה (מ"כלל לא תורם" ל- "תורם במידה רבה").

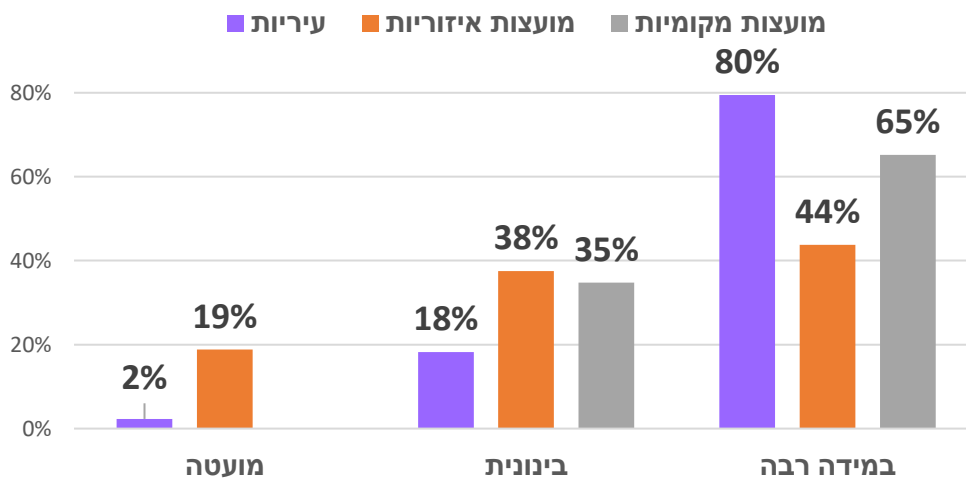
תרשים 1: מידת התרומה של המחקר בתחום המש"ה



ב. תפיסת המשיבים את תרומת המחקר בתחום המש"ה לפי סוג רשות

בתרשים 2, מופיעה התפלגות (ב%) מענה המשיבים על מידת התרומה של המחקר בתחום המש"ה בעיניהם (מ"תורם במידה מועטה" ל- "תורם במידה רבה") בחלוקה לסוג הרשות (עירייה/מועצה מקומית/מועצה אזורית).

תרשים 2: מידת התרומה של המחקר בתחום המש"ה לפי סוג הרשות

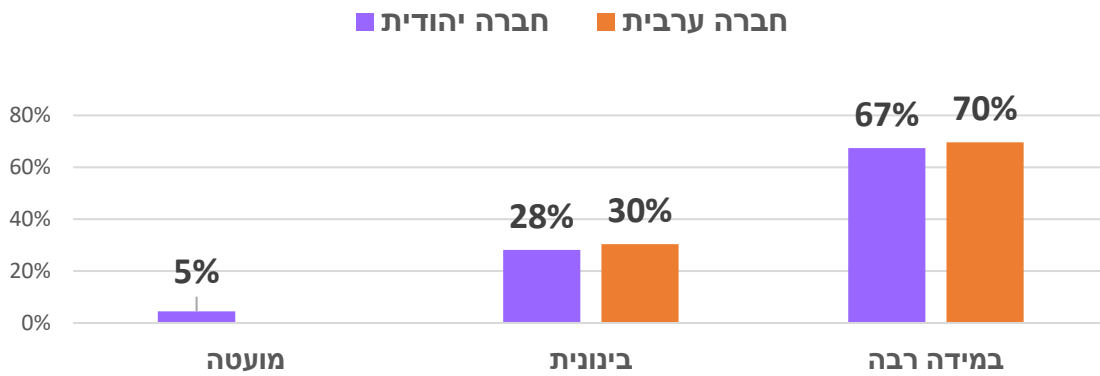


כל רשות נספרה פעם אחת בלבד, גם אם מספר אנשים השיבו מאותה הרשות. סה"כ 83 רשויות.

1.ג. תפיסת המשיבים את תרומת המחקר בתחום המש"ה לפי סוג החברה ברשות

בתרשים 3, מופיעה התפלגות (ב%) מענה המשיבים על מידת התרומה של המחקר בתחום המש"ה בעיניהם (מ"תורם במידה מועטה" ל- "תורם במידה רבה") בחלוקה לסוג החברה ברשות (יהודית/ערבית).

תרשים 3: מידת התרומה של המחקר בתחום המש"ה לפי סוג החברה ברשות (כלל המשיבים)



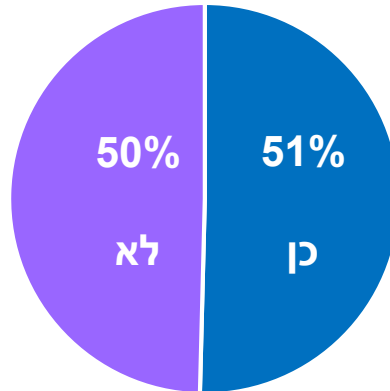
הממצאים המוצגים הם מניתוח כלל תשובות המשיבים על שאלה זו בסקר- 89 משיבים מרשויות המשתייכות לחברה היהודית ו-23 משיבים מרשויות המתשייכות לחברה הערבית/דרוזית/בדואית. סה"כ 112 משיבים.

2. הסכמה להיות שותפים בליווי מחקר

2.א. כלל המשיבים

בטרשים 4, מופיעה התפלגות (ב%) מידת ההסכמה של כלל המשיבים להיות שותפים וללוות מחקר.

טרשים 4: האם תהיה מוכן להיות שותף וללוות מחקר?

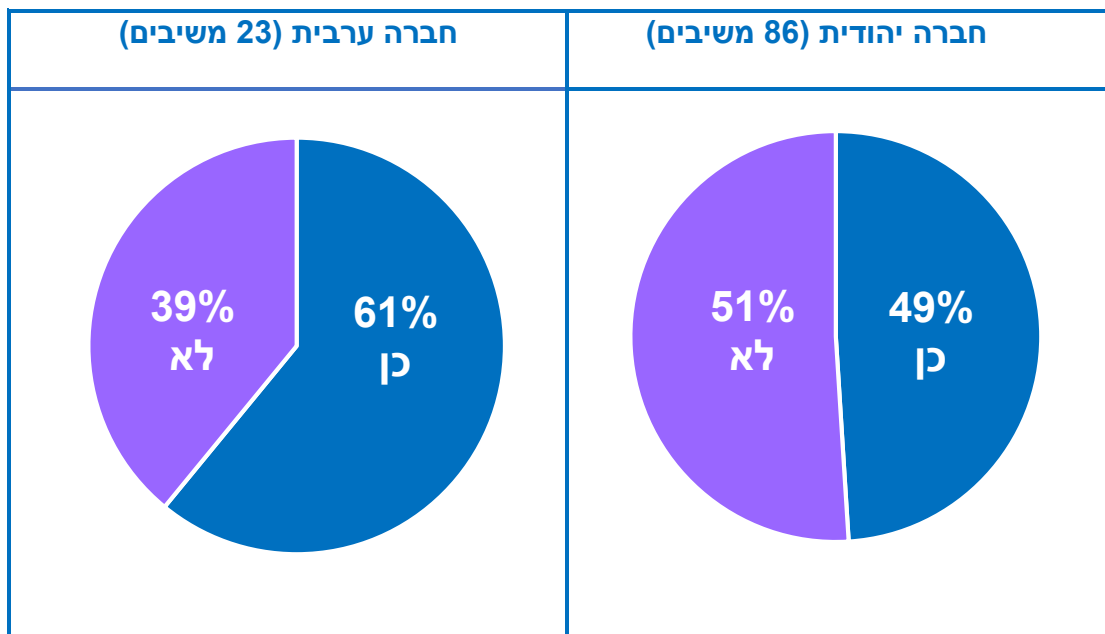


לפי תשובותיהם של כלל המשיבים על שאלה זו בסקר. סה"כ 117 משיבים.

2.ב. מידת ההסכמה של המשיבים להיות שותפים בליווי מחקר לפי סוג החברה (יהודית/ערבית)

בטרשים 5, מופיעה השוואת התפלגות (ב%) מידת ההסכמה של כלל המשיבים להיות שותפים וללוות מחקר בין החברה היהודית לבין החברה הערבית.

טרשים 5: התפלגות מידת ההסכמה להיות שותפים למחקר לפי סוג החברה

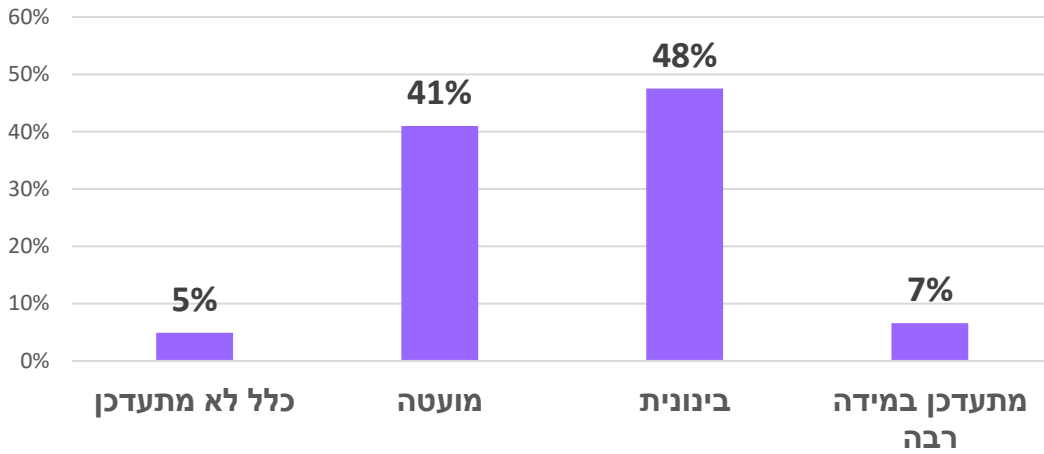


3. התעדכנות במחקרים חדשים בתחום המש"ה

א. כלל המשיבים

בתרשים 6, מופיעה התפלגות (ב%) מענה המשיבים על השאלה "באיזה מידה אתה מתעדכן במחקרים חדשים בתחום המש"ה?" ("מכלל לא מתעדכן" ל- "מתעדכן במידה רבה").

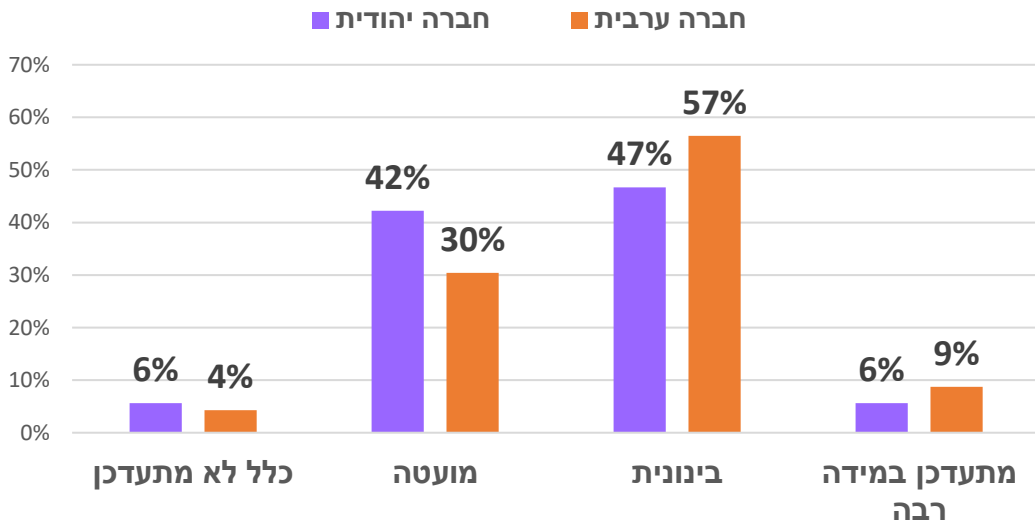
תרשים 6: באיזו מידה אתה מתעדכן/ת במחקרים חדשים בתחום המש"ה? (122 משיבים)



ב. מידת ההתעדכנות במחקרים חדשים בתחום המש"ה לפי סוג חברה

בתרשים 7, מופיעה התפלגות (ב%) מענה המשיבים על השאלה "באיזה מידה אתה מתעדכן במחקרים חדשים בתחום המש"ה?" ("מכלל לא מתעדכן" ל- "מתעדכן במידה רבה") לפי סוג החברה (יהודית/ערבית).

תרשים 7: התפלגות התשובות לפי סוג החברה



הממצאים המוצגים הם מניתוח כלל תשובות המשיבים על שאלה זו בסקר- 90 משיבים מרשויות המשתייכות לחברה היהודית ו-23 משיבים מרשויות המתשייכות לחברה הערבית/דרוזית/בדואית. סה"כ 123 משיבים.

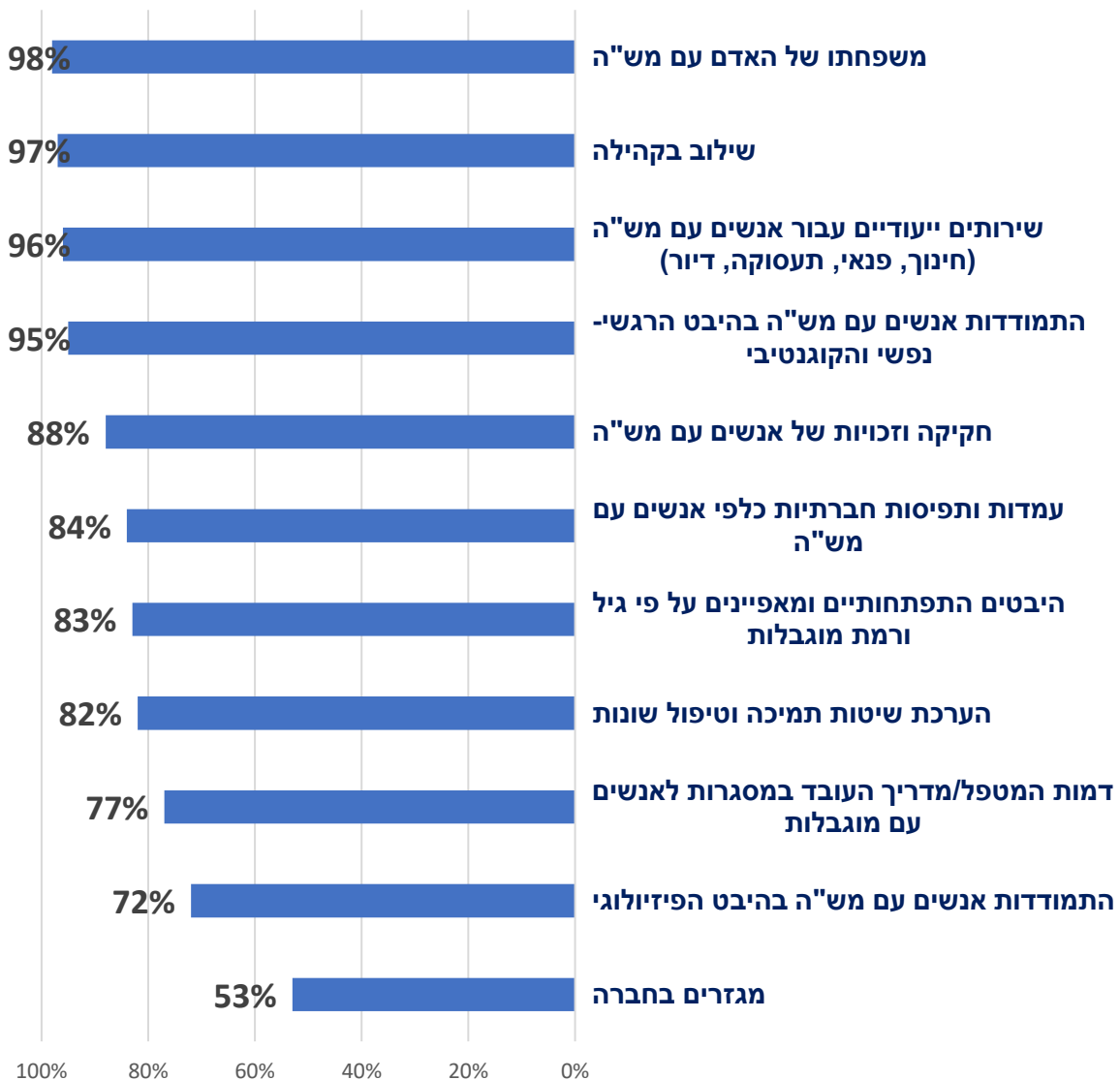
4. מענה המשיבים על השאלה "האם תחום המחקר (הספציפי) עשוי לסייע בלמידה ושיפור השירותים עבור אנשים עם מש"ה?"

4.א. כלל המשיבים בכל התחומים שהוצגו

בטרשים 8, מופיעה התפלגות (ב%) מענה המשיבים שענו 'כן' על השאלה " האם תחום המחקר (הספציפי) עשוי לסייע בלמידה ושיפור השירותים עבור אנשים עם מש"ה?" בהתייחס לתחומים שונים שהוצגו להם. תחומי המחקר גובשו על בסיס מחקרים שנערכו בעשור האחרון על ידי חוקרים שקיבלו את תמיכת קרן שלם.

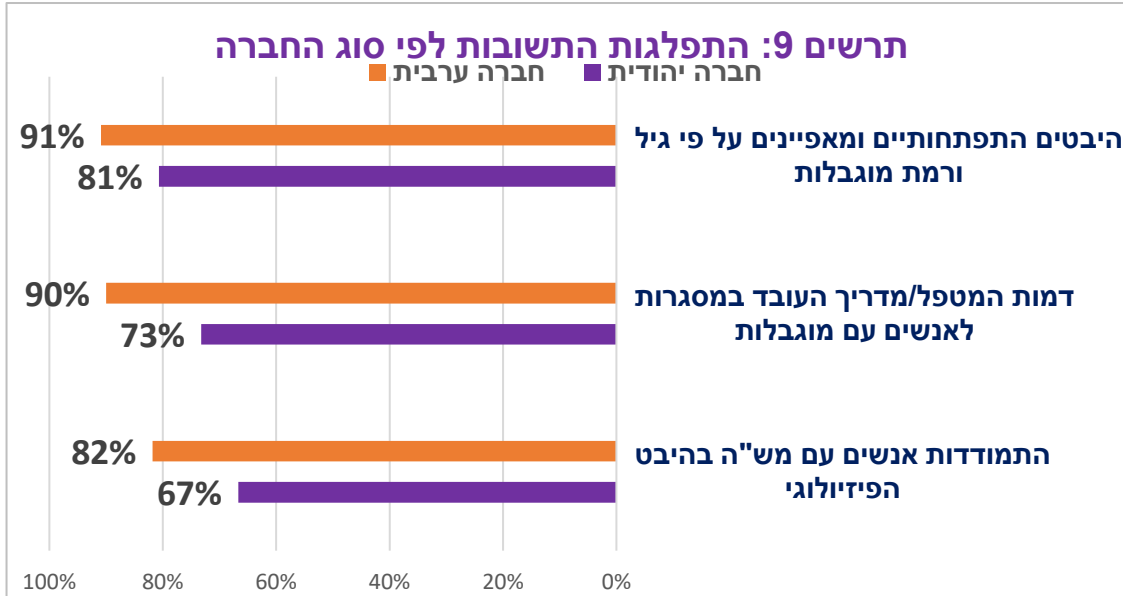
הנתונים מתייחסים לכלל המשיבים על הסקר. את התפלגות התשובות המלאה ניתן לראות בנספח 3.

תרשים 8: אחוז המשיבים שענו "כן" על השאלה: האם תחום המחקר (הספציפי) עשוי לסייע בלמידה ושיפור השירותים עבור אנשים עם מש"ה?



4.ב. בדיקת ההבדלים בין תשובות הנחקרים לפי סוג החברה (יהודית/ערבית)

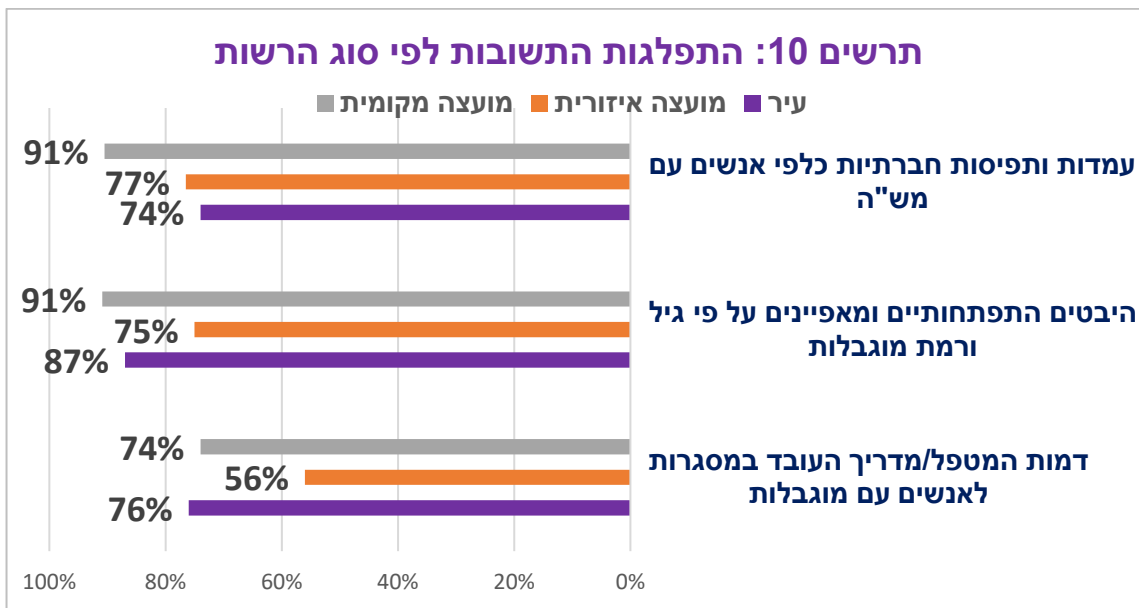
בבדיקת ההבדלים במענה המשיבים מהחברה היהודית לעומת החברה הערבית, באופן כללי, נמצא דמיון רב בדפוס המענה על נושאי המחקר השונים, פרט לפערים של 10% ומעלה שנמצאו בנושאים הבאים כפי שמופיעים בתרשים 9.



ממצאים אלו משקפים את תשובותיהם של כלל המשיבים על הסקר, בחלוקה לחברה יהודית מול חברה ערבית.

4.ג. בדיקת ההבדלים בין תשובות הנחקרים לפי סוג הרשות (עירייה/מ.מ./מ.א.)

בבדיקת ההבדלים במענה המשיבים מסוגי הרשויות השונות (עירייה/מועצה מקומית/מועצה אזורית), באופן כללי, נמצא דמיון רב בדפוס המענה על נושאי המחקר השונים, פרט לפערים של 10% ומעלה שנמצאו בנושאים הבאים כפי שמופיעים בתרשים 10.



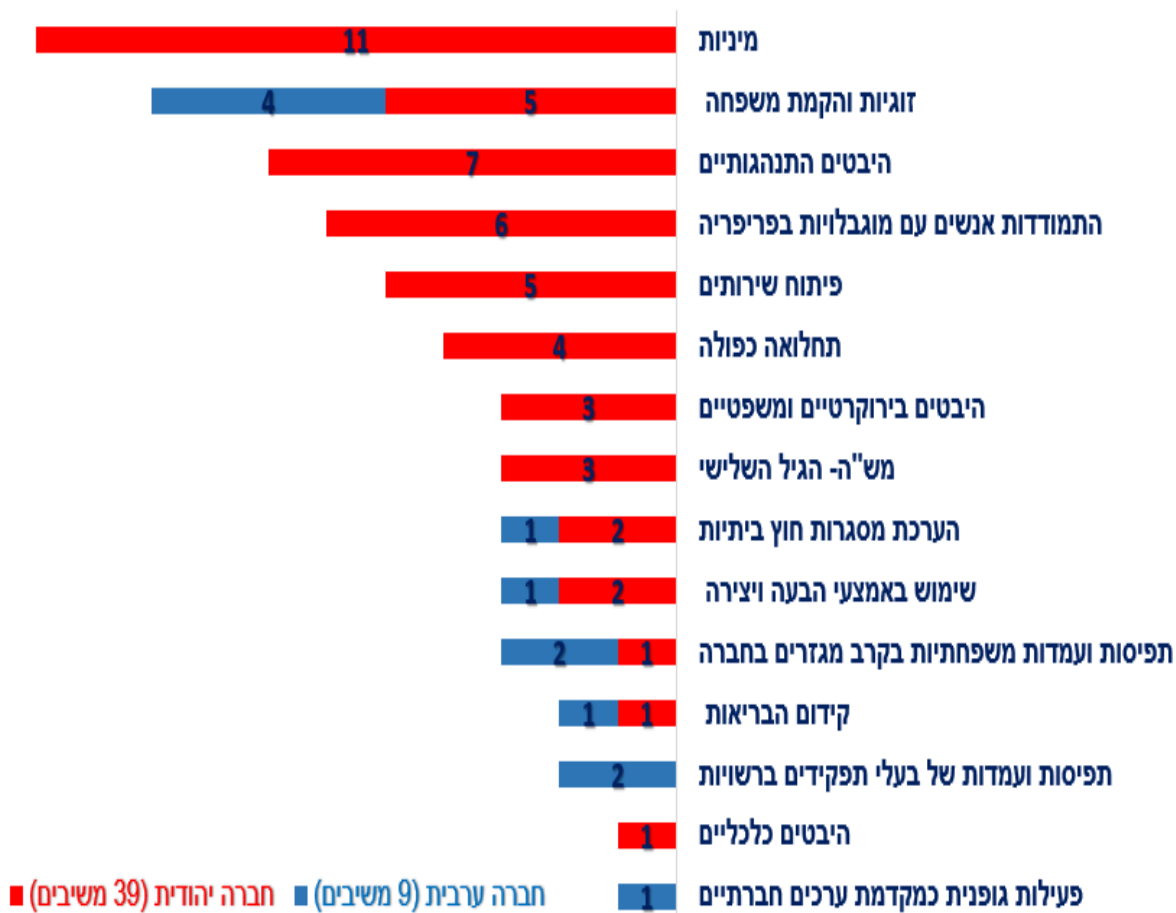
כל רשות נספרה פעם אחת בלבד, גם אם מספר אנשים השיבו מאותה הרשות. כל רשות היוותה 100%.

5. נושאי מחקר נוספים אשר לדעת המשיבים כדאי לחקור ועשויים לסייע לרשות בפיתוח

שירותים או בקבלת החלטות

48 מכלל המשיבים הציעו נושאי מחקר נוספים (התייחסויות מסוימות כללו מספר נושאים ולכן נספרו תחת כמה קטגוריות) מתוכם 39 משיבים משתייכים למועצות מהחברה היהודית ו-9 משיבים מהמועצות המשתייכות לחברה הערבית/דרוזית/בדואית. התייחסויותיהם של המשיבים קובצו לקטגוריות. את שכיחות התייחסויותיהם של המשיבים בחלוקה לקטגוריות ניתן לראות בתרשים 11. לאחר מכן, בלוח 2, מוצגות דוגמאות לפירוט התייחסויות המשיבים בחלוקה לקטגוריות ולשכיחויות, תוך חלוקה לחברה היהודית והערבית.

תרשים 11: קטגוריות מחקר נוספות שעלו מהצעות המשיבים



**לוח 2: פירוט התייחסויות המשיבים בקרב החברה היהודית (כחול) והערבית (אדום) -
בחלוקה לקטגוריות**

(המספר בסוגריים מציין את כמות הביטויים הדומים שנאמרו)

קטגוריות	התייחסויות המשיבים בקרב החברה היהודית (כחול) והערבית (אדום)
מיניות (11)	מיניות וחינוך מיני לאדם עם מש"ה (7); תחום מיני-חברתי (2); טיפול מיני ; חינוך מיני לנוער עם מוגבלויות.
זוגיות והקמת משפחה (9)	זוגיות והורות בקרב אנשים עם מוגבלות; חוויית ההורות וצרכי הסיוע מצד ההורה; הקמת משפחה לאנשים עם מוגבלות ילדים להורים עם מש"ה- השלכות; גורמי סיכון לנשים בהריון. נישואים, זוגיות, הורות וילודה בקרב אנשים עם מש"ה (4) ו"תפיסת המשפחה הגרעינית נושא זה בעיקר בקרב המגזר הערבי/בדואי/חרדי/אתיופים". "האם כדאי לעודד אדם עם מוגבלות שכלית להתחתן ולהביא ילדים לעולם? ברווחה בחורפיש דנו לא פעם בעניין אפילו המשפחות מגיעות ומתייעצות , ארגנו סדנאות בנושא זה ..אך הדילמה קיימת כל הזמן אצל ההורים" (1).
היבטים התנהגותיים (7)	התנהגות מאתגרת – כלים ודרכים לטיפול (5), השפעות שונות על התנהגות אדם עם מש"ה, קידום התנהגותי
התמודדות אנשים עם מוגבלויות בפריפריה (6)	התמודדות והשתלבות בעלי צרכים מיוחדים בקהילות קטנות/קיבוץ/פריפריה/ישובים כפריים/מועצות אזוריות (4); פנאי וחברה בפריפריה; השלכות המצב הביטחוני באזורינו- עוטף עזה; "מענים לאנשים ומשפחות עם מוגבלויות שמתגוררים ביישובים קטנים ותלויים בחסדי הרשויות הגדולות שמקדמות מענים לתושביהן על פני תושבי חוץ"
פיתוח שירותים (5)	טיפול הנגשה ורגישות במסגרות בתי חולים, משטרה וכו' במפגש עם אנשים עם מש"ה ומשפחותיהם; פיתוח שירותים בקהילה לכלל סוגי מוגבלויות כאשר מש"ה אחד מהן; מעורבות המגזר השני והשלישי בקידום איכות חיי בעלי המוגבלויות; פיתוח מערכות תמיכה למשפחות; שירותים עבור מזדקנים.
תחלואה כפולה (4)	אבחנה כפולה – כלים, דרכי התמודדות, התערבות אפקטיבית (4); אנשים עם קשיים נפשיים או אוטיזם בנוסף למגבלה השכלית;
היבטים בירוקרטיים ומשפטיים (3)	נושא של הוצאה חוץ ביתית ע"י צו, מינוי אפוטרופוס חיצוני לאדם המוגבל, תפקיד העו"ס במחלקת מוגבלויות; פערים בפיקוח ניצול קצבאות בטל"א אוכלוסיית מש"ה למול חוק סיעוד לאזרחים ותיקים;

הבדלי טיפול תפיסות ומשאבים בילדים בסיכון המוגדרים כשייכים לילד ונוער למול ילדים עם מש"ה במשרד הרווחה ;	
מזדקנים ויחסי הורים מזדקנים – השלכות וצרכים (3)	הגיל השלישי (3)
סידור בקהילה לעומת סידור במסגרת חוץ ביתי, השוואה במדדים השונים ובהתפתחות; שילוב במסגרות חוץ ביתיות, בחינת בקרי איכות למסגרות חוץ ביתיות ; שילוב בדיוור קהילתי ;	הערכת מסגרות חוץ ביתיות (3)
יצירה ואומנות לבעלי מוגבלויות; שימוש בכלים יצירתיים להתערבויות ... ; "אומנות בקרב אנשים עם מוגבלות או השפעת שימוש באומנות למיניהם (מוזיקה, ציור, יצירה, פיסול ועוד) על התפתחות יכולותיו הפיזיולוגיים, הרגשיים והנפשיים של האדם עם מש"ה"	שימוש באמצעי הבעה ויצירה עבור אנשים עם מוגבלויות (3)
קידום בריאות; קידום בריאות בקרב אנשים עם מוגבלות	קידום הבריאות (2)
עמדות ותפיסות חברתיות של בעלי תפקידים ברשות הכוונה לנבחרי ציבור ובעלי תפקידים ברשות ובישוב; עמדות מקבלי החלטות ברשויות כלפי אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית ;	תפיסות ועמדות של בעלי תפקידים ברשויות (2)
"השפעת מצב סוציאקונומי של המשפחה על רווחת החיים של אנשים עם מוגבלות והשפעת מצב כלכלי של הורים על יציאתו לחיים עצמאיים של אדם עם מוגבלות"	היבטים כלכליים (1)
הספורט ככלי מקדם ערכים חברתיים	פעילות גופנית כמקדמת ערכים חברתיים (1)
"מחקרים שנעשו בחו"ל"; "סקר צרכים מצד הלקוחות"; "נערות ונשים במגזר הערבי בסכנת חיים עם הנמכה קוגניטיבית", "אחים של אנשים עם מש"ה"	התייחסויות נוספות (4)

ממצאים עיקריים, מסקנות והמלצות להמשך

ממצאי הסקר הוצגו בקרן שלם (ב- 19/6/19) בנוכחות צוות מנהלי התחומים בקרן שלם, מנהלי התחום במנהל המוגבלויות, ומדגם מצומצם של נציגי הרשויות. בדיון שהתקיים במפגש זה עלו ממצאים עיקריים, מסקנות והמלצות להמשך:

- ✓ בסקר נמצא כי נציגי הרשויות חושבים כי המחקר בתחום המש"ה הינו בעל תרומה במידה רבה. יחד עם זאת, עלה לדיון מהי ההיתכנות ליישום מחקרים אלו בהיותם חומר גלם מבחינת משאבים, תקציב וכו'.
- ✓ מתוך הדיון, ומתוך התייעצות עם נציגי הרשויות, עולה כי קריאת תוצרי המחקר מעניינים את בעלי התפקידים כאשר הנושאים רלוונטיים מבחינה יישומית באותה העת.
- ✓ בהמשך לכך, מתוך נושאי המחקר שהוצגו למשיבים, ארבעת שנבחרו בשכיחות הגבוהה ביותר כעשויים לסייע בשיפור ולמידה עבור אנשים עם מש"ה הם: 'משפחתו של האדם עם מש"ה', 'שילוב בקהילה', 'שירותים ייעודיים עבור אנשים עם מש"ה' ו'התמודדות אנשים עם מש"ה בהיבט רגשי-נפשי וקוגניטיבי'. אכן נראה כי נושאים אלו הכי פרקטיים ומעסיקים את נציגי הרשויות בעבודתם היומיומית. זאת ועוד, על אף שנראה כי נושאים אלו כבר נחקרו בעבר, עלה הצורך להבין באופן דקדקני יותר מה חסר בחקירת כל נושא.
- ✓ נושא המחקר 'היבטים התפתחותיים' נמצא כי מעניין ומעסיק יותר את החברה הערבית לעומת החברה היהודית. ההסבר עשוי להיות טמון בכך שיישובים בהם רוב של חברה ערבית עדיין מתפתחים בתחום ועסוקים בפיתוח שירותים עבור אנשים עם מש"ה לעומת רשויות מבוססות יותר שלרוב החברה היהודית משתייכת אליהם, בהם כבר קיימים שירותים מפותחים.
- ✓ מבחינת קטגוריות מחקר נוספות מרכזיות שעלו מהצעות המשיבים, נמצא כי נושאי המיניות, זוגיות והקמת משפחה הם הדומיננטיים ביותר. ממצאים אלו מתיישבים עם כך שנושאים אלו שכיחים כיום בדיוני השולחן העגול במנהל המוגבלויות ('הזכות ההורות', הדרכת הורות במכון אדלר, ליווי הורים וחיזוק ההורות אצל אנשים עם מוגבלות, הכנה להורות) ובמקביל נראה כי אלו גם הנושאים שהכי מעסיקים את נציגי הרשויות בעבודתם בשטח.
- זאת ועוד, על אף המספר הנמוך של משיבי הסקר שצינו את נושא ההזדקנות כתחום מחקר מעניין, עולה מנציגי הרשויות שנושא זה הינו מעסיק את העו"סים ברשויות. כמו כן, עולה כי נושא ההתנהגות המאתגרת מחייב גם כן עוד התייחסות.
- ✓ הוסכם כי נושאי המחקר שהועלו על ידי המשיבים, מעסיקים אותם בלי קשר לחקירתם בלבד, אלא בעיקר על פי מה שמעסיק אותם בשטח ויעזור להם בעבודתם. יחד עם זאת, יש צורך בבסיס המחקר כנוסחת עבודה, כחלק מסך של פעולות שיביאו לידיע וכלים על מנת לפתח מדיניות, שירותים וכדומה.

- לסיכום, הוחלט כי בקול הקורא הבא של קרן שלם למחקר, יוצעו שלושת התחומים הבאים (מעצם היותם הנושאים השכיחים ביותר ואלה הרלוונטיים לשטח):
 1. מיניות/זוגיות והקמת משפחה
 2. היבטים התנהגותיים
 3. פיתוח שירותים לאנשים עם מוגבלות בפריפריה
- ✓ על מנת להאיר מחדש נושאים אלו, מומלץ לבחון אותם מזוויות ראייה רחבות של דיסציפלינות מגוונות, כלומר, מעבר למקצועות הטיפול והחינוך יש לפנות גם לחוקרים בתחום הכלכלה, תכנון ערים, אדריכלות, סוציולוגיה/אנתרופולוגיה וכד'. לכן תינתן עדיפות לתחומי דעת אקדמאיים שונים מאלה שבאו לידי ביטוי עד היום.
- ✓ לבסוף, יש לשים דגש על מידת היישומיות והייתכנות של המחקרים המוצעים.

נספחים

נספח 1: שאלות הסקר

1. באיזו רשות מקומית את/ה עובד/ת?
2. לדעתך, באיזו מידה ממצאי מחקרים בתחום המוגבלות השכלית עשויים לתרום לשדה ולשרת אתכם בעבודתכם עם אוכלוסייה זו?
 - א. כלל לא
 - ב. במידה מועטה
 - ג. במידה בינונית
 - ד. במידה רבה
3. להלן רשימת תחומים אשר נחקרו בעשור האחרון על ידי חוקרים שקיבלו את תמיכת קרן שלם. אנא סמני/י (ב- כן/לא) לגבי כל תחום מחקר, האם הוא עשוי לעניין אתכם ולסייע בלמידה ושיפור השירותים שאתם מעניקים לאנשים עם מוגבלות שכלית.
 1. היבטים התפתחותיים ומאפיינים על פי גיל ורמת מוגבלות
 2. התמודדות אנשים עם מוגבלות בהיבט הפיזיולוגי
 3. התמודדות אנשים עם מוגבלות בהיבט הרגשי-נפשי ובהיבט הקוגניטיבי
 4. משפחתו של האדם עם המוגבלות
 5. עמדות ותפיסות חברתיות כלפי אנשים עם מוגבלות
 6. מגזרים בחברה
 7. שירותים ייעודיים עבור אנשים עם מוגבלות (חינוך, פנאי, תעסוקה, דיור וכו')
 8. חקיקה וזכויות של אנשים עם מוגבלות
 9. הערכת שיטות תמיכה וטיפול שונות
 10. דמות המטפל/מדריך העובד במסגרות לאנשים עם מוגבלות
 11. שילוב בקהילה
4. אילו נושאי מחקר נוספים או ספציפיים יותר את/ה חושב/ת שכדאי לחקור? נושאים שעשויים לסייע לרשות בפיתוח שירותים או בקבלת החלטות.

5. האם תהייה מוכן/ה להיות שותף/ה וללוות מחקר (שותף/ה בוועדת היגוי שתנסח את הקול הקורא, תלווה את שלבי המחקר ועוד..)?
 - א. כן
 - ב. לא
6. באיזו מידה הנך נוהג להתעדכן במחקרים חדשים בתחום המוגבלות השכלית ההתפתחותית?
 - א. כלל לא מתעדכן
 - ב. מתעדכן במידה מועטה
 - ג. מתעדכן במידה בינונית
 - ד. מתעדכן במידה רבה

נספח 2: רשימת הרשויות שלקחו חלק בסקר

רוב התושבים ברשות שייכים לחברה	מספר המשיבים מרשות זו (N=122)	שם הרשות	
יהודית	5	עיריית אשדוד	1
ערבית	3	עיריית רהט	2
יהודית	3	עיריית רמלה	3
יהודית	3	עיריית בית שאן	4
יהודית	3	עיריית קריית גת	5
יהודית	3	עיריית חיפה	6
יהודית	2	עיריית בת ים	7
יהודית	2	עיריית בני ברק	8
יהודית	2	עיריית רעננה	9
יהודית	2	עיריית קריית מלאכי	10
יהודית	2	עיריית צפת	11
יהודית	2	עיריית אשקלון	12
יהודית	2	עיריית טבריה	13
יהודית	2	עיריית נס ציונה	14
יהודית	2	עיריית פתח תקוה	15
יהודית	2	עיריית דימונה	16
יהודית	2	עיריית נתניה	17
יהודית	2	עיריית כרמיאל	18
יהודית	2	מ. א. מרום הגליל	19
יהודית	2	מ. א. מעלה יוסף	20
יהודית	2	מ. א. דרום השרון	21
ערבית	2	מ. מ. כפר מנדא	22
ערבית	1	עיריית סחנין	23
יהודית	1	עיריית רמת גן	24
יהודית	1	עיריית ראשון לציון	25
יהודית	1	עיריית אילת	26
יהודית	1	עיריית אור יהודה	27
יהודית	1	עיריית כפר יונה	28
יהודית	1	עיריית יהוד-מונסון	29
יהודית	1	עיריית אריאל	30
יהודית	1	עיריית חדרה	31
יהודית	1	עיריית קריית אונו	32
יהודית	1	עיריית יקנעם עילית	33
יהודית	1	עיריית יבנה	34
יהודית	1	עיריית הוד השרון	35
יהודית	1	עיריית אופקים	36
ערבית	1	עיריית נצרת	37
יהודית	1	עיריית ירושלים	38
יהודית	1	עיריית כפר סבא	39
יהודית	1	עיריית הרצליה	40
יהודית	1	עיריית אלעד	41
יהודית	1	עיריית טירת כרמל	42
יהודית	1	עיריית קריית אתא	43
יהודית	1	עיריית שדרות	44
יהודית	1	עיריית מגדל העמק	45
יהודית	1	עיריית עפולה	46
יהודית	1	עיריית ערד	47
יהודית	1	עיריית קריית ביאליק	48
יהודית	1	מ. א. חבל מודיעין	49
יהודית	1	מ.א. משגב	50
יהודית	1	מ. א. חוף הכרמל	51
יהודית	1	מ. א. עמק המעינות	52

ערבית	1	מ.א. אל קסום	53
יהודית	1	מ.א. נחל שורק	54
יהודית	1	מ.א. חבל אילות	55
יהודית	1	מ.א. שדות נגב	56
יהודית	1	מ.א. זבולון	57
יהודית	1	מ.א. בני שמעון	58
יהודית	1	מ.א. גזר	59
יהודית	1	מ.א. מבואות החרמון	60
יהודית	1	מ.א. הערבה התיכונה	61
יהודית	1	מ.א. יואב	62
יהודית	1	מ.מ. חצור הגלילית	63
ערבית	1	מ.מ. פורידיס	64
יהודית	1	מ.מ. ירוחם	65
ערבית	1	מ.מ. כפר יסיף	66
ערבית	1	מ.מ. ערערה	67
דרוזית	1	מ.מ. חורפיש	68
ערבית	1	מ.מ. חורה	69
ערבית	1	מ.מ. עילבון	70
יהודית	1	מ.מ. תל מונד	71
דרוזית	1	מ.מ. בית ג'ן	72
ערבית	1	מ.מ. כאבול	73
ערבית	1	מ.מ. תל שבע	74
ערבית	1	מ.מ. באקה אל-גרבייה	75
יהודית	1	מ.מ. גני תקוה	76
ערבית	1	מ.מ. כאוכב אבו אל-היג'א	77
ערבית	1	מ.מ. מעיליא	78
יהודית	1	מ.מ. קריית ארבע	79
יהודית	1	מ.מ. חריש	80
בדואית	1	מ.מ. כעבייה-טבאש-חג'אג'רה	81
ערבית	1	מ.מ. כפר קרע	82
יהודית	1	מ.מ. מטולה	83
דרוזית	1	מ.מ. מסעדה	84



נספח 3: תשובות המשתתפים על שאלת תרומת נושאי המחקר השונים (האם הנושא עשוי לעניין ולסייע בלמידה ושיפור השירותים המוענקים לאנשים עם מוגבלות שכלית)?

לא	כן	תחומים שנחקרו בעשור האחרון בסיוע קרן שלם
19 (17.1%)	92 (82.9%)	היבטים התפתחותיים ומאפיינים על פי גיל ורמת מוגבלות (n=111)
31 (28.4%)	78 (71.6%)	התמודדות אנשים עם מוגבלות בהיבט הפיזיולוגי (n=109)
6 (5.2%)	110 (94.8%)	התמודדות אנשים עם מוגבלות בהיבט הרגשי-נפשי ובהיבט הקוגניטיבי (n=116)
2 (1.7%)	118 (98.3%)	משפחתו של האדם עם המוגבלות (n=120)
18 (16.4%)	92 (83.6%)	עמדות ותפיסות חברתיות כלפי אנשים עם מוגבלות (n=110)
49 (47.1%)	55 (52.9%)	מגזרים בחברה (n=104)
5 (4.2%)	113 (95.8%)	שירותים ייעודיים עבור אנשים עם מוגבלות (חינוך, פנאי, תעסוקה, דיור וכו') (n=118)
13 (11.8%)	97 (88.2%)	חקיקה וזכויות של אנשים עם מוגבלות (n=110)
20 (17.9%)	92 (82.1%)	הערכת שיטות תמיכה וטיפול שונות (n=112)
25 (23.1%)	83 (76.9%)	דמות המטפל/מדריך העובד במסגרות לאנשים עם מוגבלות (n=108)
4 (3.4%)	115 (96.6%)	שילוב בקהילה (n=119)

n=מספר המשיבים בנוגע לתחום מחקר זה